

PRAWO HANDLOWE

redakcja naukowa Piotr Nazaruk

Barbara Bajor, Dominik Bierecki, Joanna Bocianowska
Tomasz Bojar-Fijałkowski, Jerzy Ciszewski, Magdalena Dziedzic
Anna Hrycaj, Jakub Janeta, Marek Machnij, Marcin Mazgaj
Piotr Nazaruk, Piotr Pinior, Marek Salamonowicz
Anna Stępień, Jakub Jan Zięty

SERIA AKADEMICKA

PRAWO HANDLOWE

redakcja naukowa Piotr Nazaruk

Barbara Bajor, Dominik Bierecki, Joanna Bocianowska
Tomasz Bojar-Fijałkowski, Jerzy Ciszewski, Magdalena Dziedzic
Anna Hrycaj, Jakub Janeta, Marek Machnij, Marcin Mazgaj
Piotr Nazaruk, Piotr Pinior, Marek Salamonowicz
Anna Stępień, Jakub Jan Zięty

SERIA AKADEMICKA

Zamów książkę w księgarni internetowej

profinfo.pl
księgarnia internetowa

PIKTOGRAMY

wskazują ważne elementy
książki i ułatwiają
ich odnalezienie

Ważne

Przykłady

Podstawa prawna
Kontekst prawny

Pytania
Zadania

Rozwiązania
Odpowiedzi

Stanowisko stron
Pogląd

Orzecznictwo

Literatura

Historia

Nowe przepisy

Stan prawny na 1 marca 2023 r.

Recenzent

Dr hab. Konrad Zacharzewski

Wydawca

Magdalena Stojek-Siwińska

Redaktor prowadzący

Adam Choiński

Opracowanie redakcyjne

JustLuk

Projekt okładek serii

Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

Poszczególne części napisali:

Barbara Bajor – rozdz. VI pkt 9, 12, 13

Dominik Bierecki – rozdz. V, VI pkt 10

Joanna Bocianowska – rozdz. IX pkt 1, 2.1, 2.2, 2.3.3, 3, 4; rozdz. X

Joanna Bocianowska/Jerzy Ciszewski – rozdz. III pkt 5; rozdz. VI pkt 1

Tomasz Bojar-Fijałkowski – rozdz. II pkt 1

Magdalena Dziedzic – rozdz. VI pkt 2–5, 11

Anna Hrycaj – rozdz. IV

Jakub Janeta – rozdz. III pkt 6

Marek Machnij – rozdz. III pkt 2

Marcin Mazgaj – rozdz. III pkt 1, 8

Piotr Nazaruk – Wstęp/Preface; rozdz. I, II pkt 2; rozdz. VI pkt 8;

rozdz. VII, IX pkt 2.3.1, 2.3.2, 2.3.4, 2.4–2.9

Piotr Pinior – rozdz. III pkt 4, 7

Marek Salamonowicz – rozdz. VI pkt 6, 7; rozdz. VIII

Anna Stępień – rozdz. II pkt 3; rozdz. III pkt 11

Jakub Jan Zięty – rozdz. III pkt 3, 9, 10

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2023

ISBN 978-83-8328-121-6

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 728 313 462

e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	25
Wstęp	29
Preface	31
Rozdział I	
Zagadnienia ogólne prawa handlowego	33
1. Pojęcie prawa handlowego	34
2. Źródła prawa handlowego	39
2.1. Przegląd źródeł	39
2.2. Zwyczaje handlowe i prawo zwyczajowe	41
2.3. Prawo międzynarodowe i Unii Europejskiej	42
3. Zakres przedmiotowy prawa handlowego	45
3.1. Zagadnienia ogólne	45
3.2. Prawo spółek handlowych jako część prawa handlowego	45
3.3. Czynności prawne w obrocie handlowym	46
3.4. Pojęcie przedsiębiorcy	48
4. Zasady prawa handlowego	49
4.1. Wprowadzenie	49
4.2. Zasada wolności gospodarczej	50
4.3. Zasada równości przedsiębiorców	51
4.4. Zasada profesjonalizmu	53
4.5. Zasada pewności i bezpieczeństwa obrotu	54
5. Prawo handlowe w systemie jedności prawa cywilnego	55
5.1. Wprowadzenie	55
5.2. Pojęcie jedności prawa cywilnego w prawie polskim	56
5.3. Realizacja koncepcji jedności prawa cywilnego w państwach obcych	57
5.4. Historia realizacji zasady jedności w polskim prawie handlowym	58
5.5. Instytucje prawa handlowego w Kodeksie cywilnym	59
5.6. Uwagi końcowe	60

Rozdział II

Ustrój prawny przedsiębiorców	62
1. Publicznoprawne regulacje działalności gospodarczej	64
1.1. Działalność gospodarcza	64
1.1.1. Pojęcie działalności gospodarczej	64
1.1.2. Cechy działalności gospodarczej	65
1.1.3. Negatywna definicja działalności gospodarczej	65
1.2. Przedsiębiorca i przedsiębiorstwo	66
1.2.1. Publicznoprawne rozumienie przedsiębiorcy	66
1.2.2. Przedsiębiorca według Kodeksu cywilnego i w rozumieniu prawa Unii Europejskiej	67
1.2.3. Przedsiębiorstwo	68
1.3. Rodzaje przedsiębiorców	69
1.4. Rejestry przedsiębiorców	75
1.4.1. Uwagi ogólne	75
1.4.2. Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej	75
1.4.3. Krajowy Rejestr Sądowy	79
1.5. Działalność gospodarcza osób zagranicznych w Polsce	85
1.5.1. Pojęcie osoby zagranicznej i przedsiębiorcy zagranicznego	85
1.5.2. Działalność gospodarcza zagranicznych osób fizycznych	86
1.5.3. Transgraniczna działalność usługowa	86
1.5.4. Oddziały przedsiębiorców zagranicznych	87
1.5.5. Przedstawicielstwa przedsiębiorców zagranicznych	89
1.6. Wolność gospodarcza i jej ograniczenia	90
1.6.1. Zasada wolności gospodarczej	90
1.6.2. Ograniczenia wolności gospodarczej	91
1.7. Zasady podejmowania, prowadzenia, zawieszenia i zakończenia prowadzenia działalności gospodarczej	93
1.7.1. Uwagi ogólne	93
1.7.2. Podjęcie działalności gospodarczej	93
1.7.3. Prowadzenie działalności gospodarczej	94
1.7.4. Zawieszenie prowadzenia działalności gospodarczej	94
1.7.5. Zakończanie prowadzenia działalności gospodarczej	96
1.8. Reglamentacja działalności gospodarczej	96
1.8.1. Uwagi ogólne	96
1.8.2. Koncesja	97
1.8.3. Zezwolenie	97
1.8.4. Regulowana działalność gospodarcza	98
1.9. Kontrola działalności gospodarczej	99
1.9.1. Uwagi ogólne	99
1.9.2. Wszczęcie kontroli	100
1.9.3. Limity czasowe kontroli	102

2. Firma	102
2.1. Firma jako oznaczenie przedsiębiorcy	102
2.2. Zasady konstrukcyjne firmy	104
2.3. Prawo firmowe – zasady i charakterystyka	107
2.4. Firma jako prawo podmiotowe – ochrona i zakres	110
3. Prokura	111
3.1. Pojęcie prokury	111
3.2. Zakres umocowania prokurenta	113
3.3. Udzielenie prokury	114
3.4. Rodzaje prokury	115
3.5. Wygaśnięcie i odwołanie prokury	116

Rozdział III

Prawo spółek	118
1. Prawo spółek – zagadnienia ogólne	134
1.1. Prawo spółek w systemie prawa	134
1.1.1. Cel prawa spółek	134
1.1.2. Prawo spółek a prawo handlowe i prawo cywilne	135
1.1.3. Natura spółki i stosunku prawnego spółki	136
1.1.4. Zasada <i>numerus clausus</i> spółek handlowych	137
1.2. Umowa spółki handlowej	139
1.2.1. Charakter prawny oraz <i>essentialia negotii</i> umowy spółki handlowej	139
1.2.2. Umowa spółki handlowej a przepisy prawa zobowiązań	140
1.2.3. Zakres swobody umów przy konstruowaniu umowy spółki handlowej	141
1.3. Typologia spółek handlowych	142
1.4. Spółki zagraniczne	143
1.5. Grupy spółek	144
1.5.1. Prawo holdingowe – istota problemu	144
1.5.2. Stosunek dominacji i zależności	145
1.5.3. Funkcjonowanie grup spółek na podstawie art. 21 ¹ –21 ¹⁶ k.s.h.	146
1.6. Spółki osobowe – zagadnienia ogólne	147
1.6.1. Podmiotowość prawna spółek osobowych	147
1.6.2. Zmiana umowy spółki osobowej	148
1.6.3. Zbycie ogółu praw i obowiązków	149
1.7. Spółki kapitałowe – zagadnienia ogólne	150
1.7.1. Spółka w organizacji	150
1.7.2. Zgody korporacyjne i skutki ich niezyskania	151
1.7.3. Podmioty uprawnione do pełnienia funkcji w organach spółki kapitałowej	152
1.7.4. Zasada równego traktowania współników	154
1.7.5. Sądowe rozwiązanie spółki kapitałowej	154

2. Spółka cywilna	156
2.1. Wstęp	156
2.2. Uwagi historyczne	157
2.3. Źródła prawa	158
2.4. Powstanie spółki cywilnej	158
2.5. Treść umowy spółki cywilnej	160
2.6. Charakter prawny spółki cywilnej	162
2.7. Majątek wspólny spółki	164
2.8. Zakaz rozporządzania udziałem w majątku wspólnym	167
2.9. Prowadzenie spraw spółki i jej reprezentacja	168
2.10. Wystąpienie ze spółki i rozwiązanie spółki	170
2.11. Odpowiedzialność wspólników za długi osobiste i za długi spółki	172
2.12. Podsumowanie	173
3. Spółka jawna	174
3.1. Spółka jawna – zagadnienia ogólne	174
3.1.1. Pojęcie spółki jawnej	174
3.1.2. Powstanie spółki jawnej	178
3.1.2.1. Wprowadzenie	178
3.1.2.2. Powstanie spółki jawnej przez zawarcie umowy	179
3.1.2.3. „Tradycyjny” sposób zawarcia umowy spółki jawnej	181
3.1.2.4. Umowa spółki jawnej zawierana przy wykorzystaniu wzorca umowy	183
3.1.3. Firma spółki jawnej	185
3.1.4. Siedziba spółki jawnej	188
3.1.5. Przedmiot działalności spółki jawnej	188
3.1.6. Przekształcenie spółki cywilnej w spółkę jawną	189
3.2. Stosunki wewnętrzne	190
3.2.1. Majątek spółki jawnej	190
3.2.2. Wkłady wspólników	191
3.2.3. Pojęcie udziału w spółce jawnej	193
3.2.4. Uczestnictwo wspólnika w zyskach i stratach spółki jawnej	197
3.2.5. Odsetki od kapitału	198
3.2.6. Prowadzenie spraw spółki jawnej	199
3.2.6.1. Prowadzenie spraw spółki – zagadnienia ogólne	199
3.2.6.2. Wynagrodzenie wspólnika za prowadzenie spraw spółki	202
3.2.6.3. Podstawy prawne odpowiedzialności wspólnika prowadzącego sprawę wobec spółki	203
3.2.6.4. Pozbawienie wspólnika prawa do prowadzenia spraw spółki i zwolnienie go z obowiązku prowadzenia spraw spółki	204
3.2.7. Zakaz działalności konkurencyjnej wspólników spółki jawnej	206

3.3.	Stosunek do osób trzecich	207
3.3.1.	Odpowiedzialność za zobowiązania spółki jawnej	207
3.3.2.	Ochrona wspólnika przed roszczeniami wierzycieli spółki	212
3.3.3.	Reprezentacja spółki jawnej	213
3.4.	Rozwiązanie spółki jawnej	216
3.4.1.	Przyczyny rozwiązania spółki jawnej	216
3.4.2.	Sposoby zakończenia działalności spółki jawnej	222
4.	Spółka partnerska	225
4.1.	Charakterystyka spółki partnerskiej	225
4.2.	Tworzenie spółek partnerskich	226
4.3.	Odpowiedzialność za zobowiązania	227
4.4.	Modele zarządzania spółką partnerską	229
4.5.	Prawa i obowiązki partnerów	231
4.6.	Rozwiązanie spółki	232
5.	Spółka komandytowa	232
5.1.	Uwagi ogólne	232
5.2.	Utworzenie spółki	234
5.3.	Odpowiedzialność za zobowiązania spółki	237
5.4.	Reprezentacja spółki	239
5.5.	Prowadzenie spraw spółki	240
5.6.	Udział w zyskach	241
5.7.	Prawo do kontroli działalności spółki	242
5.8.	Rozwiązanie spółki	242
6.	Spółka komandytowo-akcyjna	243
6.1.	Spółka komandytowo-akcyjna – rys historyczny	243
6.2.	Istota ekonomiczna i gospodarcze wykorzystanie spółki komandytowo-akcyjnej	245
6.3.	Modele konstrukcyjne spółki komandytowo-akcyjnej	247
6.3.1.	Wprowadzenie	247
6.3.2.	Model francusko-niemiecki	248
6.3.3.	Model szwajcarsko-włoski	248
6.3.4.	Polska spółka komandytowo-akcyjna w kontekście rozwiązań modelowych	249
6.4.	Spółka komandytowo-akcyjna w prawie polskim	250
6.4.1.	Definicja, odrębność typologiczna, charakter prawny i cel spółki komandytowo-akcyjnej	250
6.4.2.	Stosunek prawny spółki komandytowo-akcyjnej	254
6.4.3.	Miejsce i metoda regulacji	254
6.4.4.	Wspólnicy spółki komandytowo-akcyjnej: komplementariusze i akcjonariusze	256
6.4.4.1.	Wprowadzenie	256
6.4.4.2.	Pozycja prawna komplementariusza – prawa i obowiązki	258

6.4.4.3.	Pozycja prawna akcjonariusza	259
6.5.	Utworzenie spółki komandytowo-akcyjnej	260
6.6.	Stosunki wewnętrzne w spółce komandytowo-akcyjnej	262
6.6.1.	Uwagi ogólne	262
6.6.2.	Majątek i struktura majątkowa spółki komandytowo-akcyjnej	262
6.6.3.	Wkłady do spółki	264
6.6.3.1.	Wprowadzenie	264
6.6.3.2.	Wkłady na kapitał zakładowy	265
6.6.3.3.	Wkłady na „inne fundusze”	266
6.6.4.	Udział w zysku wspólników spółki komandytowo-akcyjnej	267
6.6.5.	Prowadzenie spraw spółki	267
6.6.6.	Wypowiedzenie umowy spółki komandytowo-akcyjnej	269
6.6.7.	Uprawnienia nadzorcze wspólników	270
6.6.7.1.	Uwagi ogólne	270
6.6.7.2.	Uprawnienia nadzorcze komplementariusza	270
6.6.7.3.	Uprawnienia nadzorcze akcjonariusza	271
6.7.	Stosunki zewnętrzne w spółce komandytowo-akcyjnej	271
6.7.1.	Uwagi ogólne	271
6.7.2.	Reprezentacja spółki komandytowo-akcyjnej	272
6.7.3.	Odpowiedzialność za zobowiązania spółki komandytowo-akcyjnej	273
6.7.3.1.	Odpowiedzialność komplementariusza	273
6.7.3.2.	Odpowiedzialności akcjonariusza	274
6.8.	Rada nadzorcza i walne zgromadzenie	275
6.8.1.	Uwagi ogólne	275
6.8.2.	Walne zgromadzenie spółki komandytowo-akcyjnej	275
6.8.2.1.	Wprowadzenie	275
6.8.2.2.	Prawo głosu	279
6.8.2.3.	Zgoda komplementariuszy	281
6.8.3.	Rada nadzorcza w spółce komandytowo-akcyjnej	283
6.9.	Likwidacja spółki komandytowo-akcyjnej	285
7.	Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	286
7.1.	Tworzenie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością	286
7.1.1.	Zagadnienia wstępne	286
7.1.2.	Umowa spółki	287
7.1.3.	Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w organizacji	288
7.1.4.	Powołanie organów spółki	289
7.1.5.	Obowiązek wniesienia wkładów i zdolność aportowa	289
7.1.6.	Zgłoszenie spółki do rejestru	291
7.2.	Prawa i obowiązki wspólników	293
7.2.1.	Uprawnienia majątkowe	293
7.2.2.	Uprawnienia korporacyjne	295
7.2.3.	Obowiązki wspólników	298

7.3.	Organy spółki	299
7.3.1.	Zarząd	299
7.3.2.	Organy nadzoru	304
7.3.3.	Zgromadzenie wspólników	307
7.4.	Zmiany w kapitale zakładowym spółki	310
7.4.1.	Podwyższenie kapitału zakładowego	310
7.4.2.	Obniżenie kapitału zakładowego	312
7.5.	Rozwiązanie i likwidacja spółki z ograniczoną odpowiedzialnością	313
7.5.1.	Przesłanki rozwiązania spółki z ograniczoną odpowiedzialnością	313
7.5.2.	Pozycja likwidatorów	315
7.5.3.	Przebieg postępowania likwidacyjnego	318
8.	Prosta spółka akcyjna	320
8.1.	Uwagi wstępne. Powstanie spółki	320
8.1.1.	Wprowadzenie	320
8.1.2.	Przeznaczenie	323
8.1.3.	Powstanie spółki	324
8.2.	Struktura majątkowa prostej spółki akcyjnej	325
8.2.1.	Uwagi ogólne	325
8.2.2.	Wkłady do prostej spółki akcyjnej	326
8.2.3.	Kapitał akcyjny. Brak kapitału zakładowego	327
8.2.4.	Akcje prostej spółki akcyjnej	329
8.2.4.1.	Uwagi ogólne	329
8.2.4.2.	Emisja akcji	330
8.2.4.3.	Rejestracja akcji	331
8.2.4.4.	Akcje zwykłe i akcje uprzywilejowane	333
8.2.4.5.	Zbycie akcji	334
8.2.4.6.	Umorzenie i unieważnienie akcji	336
8.2.5.	Ograniczenia świadczeń dokonywanych przez spółkę na rzecz akcjonariuszy	337
8.2.5.1.	Uwagi ogólne	337
8.2.5.2.	Świadczenia pozakorporacyjne	338
8.2.5.3.	Świadczenia korporacyjne	339
8.3.	Organy prostej spółki akcyjnej	341
8.3.1.	Wprowadzenie	341
8.3.2.	Wzajemne relacje między organami prostej spółki akcyjnej	343
8.3.3.	Zarząd	344
8.3.4.	Rada nadzorcza	346
8.3.5.	Rada dyrektorów	347
8.3.6.	Walne zgromadzenie	348
8.4.	Spory korporacyjne	349
8.4.1.	Uwagi ogólne	349
8.4.2.	Powództwo o rozwiązanie spółki	350

8.4.3.	Powództwo o wyłączenie akcjonariusza	350
8.4.4.	Powództwo o ustąpienie akcjonariusza	351
8.4.5.	Powództwo o unieważnienie akcji	353
8.5.	Rozwiązanie i likwidacja spółki	354
8.5.1.	Uwagi ogólne	354
8.5.2.	Przesłanki rozwiązania i standardowa procedura likwidacji	354
8.5.3.	Uproszczona likwidacja	355
9.	Spółka akcyjna	356
9.1.	Pojęcie spółki akcyjnej	356
9.2.	Natura stosunku spółki akcyjnej	359
9.3.	Czynności założycielskie spółki akcyjnej	360
9.4.	Firma spółki akcyjnej	362
9.5.	Spółka akcyjna w organizacji	363
9.6.	Kapitały w spółce akcyjnej	365
9.6.1.	Zagadnienia ogólne	365
9.6.2.	Kapitał zakładowy	365
9.6.2.1.	Pojęcie i funkcje kapitału zakładowego	365
9.6.2.2.	Wkłady na kapitał zakładowy – przedmiot	366
9.6.2.3.	Wniesienie wkładu pieniężnego	368
9.6.2.4.	Wniesienie aportu	369
9.6.2.5.	Procedura wnoszenia wkładu w przypadku konieczności badania sprawozdania założycieli	370
9.6.2.6.	Wady wkładu	372
9.7.	Akcje	373
9.7.1.	Pojęcie akcji	373
9.7.2.	Uprawnienia akcyjne	375
9.7.3.	Rodzaje akcji. Akcje „zwykłe” i uprzywilejowane	376
9.7.4.	Imienne świadectwa założycielskie	377
9.7.5.	Zbywalność akcji i jej ograniczenia	378
9.7.6.	Rejestr akcjonariuszy	380
9.7.7.	Umorzenie akcji	382
9.7.8.	Zakaz nabywania akcji własnych	384
9.7.9.	Zakaz obejmowania akcji własnych	386
9.8.	Prawa i obowiązki akcjonariuszy	387
9.8.1.	Obowiązki akcjonariusza	387
9.8.2.	Uprawnienia (prawa) akcjonariusza	387
9.8.2.1.	Wprowadzenie	387
9.8.2.2.	Prawo do udziału w zysku oraz zaliczki na poczet dywidendy	389
9.8.2.3.	Udział w majątku polikwidacyjnym	392
9.8.2.4.	Prawo poboru	393
9.8.2.5.	Prawo głosu	394
9.8.2.6.	Prawo do uczestnictwa w walnym zgromadzeniu	396

9.8.2.7.	Prawo do informacji	398
9.8.2.8.	Prawo do wniesienia powództwa na rzecz spółki	400
9.8.2.9.	Prawo do zaskarżania uchwał	402
9.8.2.9.1.	Uwagi ogólne	402
9.8.2.9.2.	Powództwo o uchylenie uchwały	404
9.8.2.9.3.	Powództwo o stwierdzenie nieważności uchwały	405
9.8.2.9.4.	Skutki orzeczeń o stwierdzeniu nieważności uchwały oraz o uchyleniu uchwały	406
9.8.2.10.	Przymusowy wykup akcji	407
9.8.2.11.	Przymusowy odkup akcji	410
9.9.	Organy spółki	412
9.9.1.	Uwagi ogólne	412
9.9.2.	Zarząd spółki	414
9.9.3.	Rada nadzorcza	422
9.9.4.	Odpowiedzialność członków organów	426
9.9.5.	Walne zgromadzenie akcjonariuszy	428
9.9.5.1.	Zagadnienia ogólne	428
9.9.5.2.	Kompetencje walnego zgromadzenia akcjonariuszy	429
9.9.5.3.	Zwołanie walnego zgromadzenia akcjonariuszy	430
9.9.5.4.	Prawo do żądania zwołania nadzwyczajnego walnego zgromadzenia	433
9.9.5.5.	Organizacja i przebieg zgromadzenia akcjonariuszy	434
9.9.5.6.	Głosowanie korespondencyjne	435
9.9.5.7.	Podjęcie uchwały mimo braku formalnego zwołania zgromadzenia	437
9.10.	Postępowanie w sprawie podwyższenia i obniżenia kapitału zakładowego w spółce akcyjnej	438
9.10.1.	Postępowanie w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego	438
9.10.1.1.	Wprowadzenie	438
9.10.1.2.	Zwykłe podwyższenie kapitału zakładowego	438
9.10.1.3.	Podwyższenie kapitału zakładowego w ramach kapitału docelowego	442
9.10.1.4.	Warunkowe podwyższenie kapitału zakładowego	444
9.10.1.5.	Podwyższenie kapitału zakładowego ze środków własnych spółki	445
9.10.2.	Obniżenie kapitału zakładowego	446
9.10.2.1.	Procedura obniżenia kapitału zakładowego	446
9.10.2.2.	Postępowanie konwokacyjne	447
9.11.	Rozwiązanie spółki akcyjnej	447
10.	Spółki specjalne wskazane w art. 611 k.s.h.	452
10.1.	Spółki z udziałem Skarbu Państwa	452
10.1.1.	Uwagi ogólne	452

10.1.2. Regulacje dotyczące osób pełniących funkcje w organach spółek z udziałem Skarbu Państwa	455
10.1.3. Regulacje dotyczące gospodarowania mieniem państwowym w posiadaniu spółki z udziałem Skarbu Państwa	458
10.1.4. Zasady kształtowania wynagrodzeń członków organów spółek z udziałem Skarbu Państwa	460
10.1.5. Szczególne uprawnienia ministra właściwego do spraw aktywów państwowych	461
10.2. Spółki z udziałem jednostek samorządu terytorialnego	462
10.2.1. Podstawy wykonywania zadań przez jednostki samorządu terytorialnego przy wykorzystaniu formy spółek handlowych	462
10.2.2. Utworzenie spółki handlowej przez jednostkę samorządu terytorialnego	463
10.2.3. Szczególne regulacje dotyczące spółek z udziałem jednostek samorządu terytorialnego	464
11. Transformacje spółek	466
11.1. Łączenie	466
11.1.1. Pojęcie łączenia	466
11.1.2. Rodzaje połączeń	468
11.1.3. Przebieg łączenia	469
11.1.4. Skutki połączenia	476
11.2. Podział	478
11.2.1. Pojęcie podziału	478
11.2.2. Rodzaje podziałów	479
11.2.3. Przebieg podziału	480
11.2.4. Skutki podziału	484
11.3. Przekształcenia	485
11.3.1. Pojęcie przekształcenia	485
11.3.2. Rodzaje przekształceń	486
11.3.3. Przebieg przekształceń	487
11.3.4. Skutki przekształceń	493

Rozdział IV

Prawo restrukturyzacyjne i prawo upadłościowe	495
1. Zagadnienia wstępne	496
1.1. Pojęcia ogólne	496
1.1.1. Pojęcie prawa restrukturyzacyjnego i prawa upadłościowego oraz ich stosunek do innych działów prawa	496
1.1.2. Uwagi historyczne oraz źródła prawa restrukturyzacyjnego i prawa upadłościowego	497
1.1.3. Funkcje prawa restrukturyzacyjnego i prawa upadłościowego	498
1.2. Zasady prawa upadłościowego i prawa restrukturyzacyjnego	499
1.2.1. Zasady prawa restrukturyzacyjnego	499

1.2.2. Zasady prawa upadłościowego	499
1.3. Podmiotowy zakres prawa upadłościowego i prawa restrukturyzacyjnego	500
1.3.1. Uwagi ogólne	500
1.3.2. Zdolność restrukturyzacyjna	500
1.3.3. Zdolność upadłościowa	502
2. Postępowanie restrukturyzacyjne	502
2.1. Uwagi ogólne o postępowaniach restrukturyzacyjnych	502
2.1.1. Cel postępowań restrukturyzacyjnych	502
2.1.2. Rodzaje postępowań restrukturyzacyjnych	503
2.2. Podstawy otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego	504
2.3. Wniosek restrukturyzacyjny i postępowanie w przedmiocie rozpoznania wniosku	505
2.3.1. Pojęcie wniosku restrukturyzacyjnego	505
2.3.2. Podmioty legitymowane do złożenia wniosku restrukturyzacyjnego	505
2.3.3. Treść wniosku	505
2.3.4. Zbieg wniosku restrukturyzacyjnego i wniosku o ogłoszenie upadłości	505
2.3.5. Postępowanie w przedmiocie rozpoznania wniosku restrukturyzacyjnego i postępowanie zabezpieczające	506
2.3.6. Postanowienie o otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego ...	508
2.4. Skutki otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego	508
2.4.1. Skutki otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego co do osoby dłużnika	508
2.4.2. Skutki otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego co do majątku dłużnika	509
2.4.3. Skutki otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego co do zobowiązań dłużnika	510
2.4.4. Skutki otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego dla innych postępowań	511
2.5. Podmioty postępowania restrukturyzacyjnego	513
2.5.1. Uwagi ogólne	513
2.5.2. Organy sądowe – sąd i sędzia-komisarz	514
2.5.2.1. Sąd	514
2.5.2.2. Sędzia-komisarz	514
2.5.3. Organy pozasądowe – nadzorca i zarządca	514
2.5.4. Uczestnicy postępowania	515
2.6. Spis wierzycieli	516
2.7. Przyjęcie układu i jego skutki	517
2.7.1. Charakter prawny i zakres układu	517
2.7.2. Propozycje układowe	518
2.7.3. Przyjęcie i zatwierdzenie układu	518

2.7.4.	Skutki układu	519
2.7.5.	Wykonanie, zmiana, uchylenie oraz wygaśnięcie układu	519
2.7.6.	Układ częściowy	520
2.8.	Zakończenie i umorzenie postępowania restrukturyzacyjnego	521
2.8.1.	Zakończenie postępowania restrukturyzacyjnego	521
2.8.2.	Umorzenie postępowania restrukturyzacyjnego	521
3.	Postępowanie upadłościowe	522
3.1.	Cel postępowania upadłościowego	522
3.2.	Rodzaje postępowania upadłościowego	522
3.3.	Podstawy ogłoszenia upadłości	522
3.4.	Wniosek o ogłoszenie upadłości i postępowanie w przedmiocie rozpoznania wniosku	523
3.4.1.	Podmioty legitymowane do złożenia wniosku i treść wniosku	523
3.4.2.	Postępowanie zabezpieczające	523
3.5.	Skutki ogłoszenia upadłości	524
3.5.1.	Skutki ogłoszenia upadłości co do majątku upadłego	524
3.5.2.	Skutki ogłoszenia upadłości co do zobowiązań upadłego	524
3.5.3.	Wpływ ogłoszenia upadłości na inne postępowania	525
3.6.	Podmioty postępowania upadłościowego	526
3.6.1.	Uwagi ogólne	526
3.6.2.	Organy sądowe – sąd i sędzia-komisarz	526
3.6.2.1.	Sąd	526
3.6.2.2.	Sędzia-komisarz	526
3.6.3.	Organy pozasądowe – syndyk	526
3.6.4.	Uczestnicy postępowania	527
3.7.	Lista wierzytelności	527
3.8.	Likwidacja masy upadłości	528
3.8.1.	Pojęcie likwidacji masy upadłości	528
3.8.2.	Sposoby likwidacji masy upadłości	528
3.8.3.	Skutki sprzedaży majątku w postępowaniu upadłościowym	528
3.9.	Podział funduszów masy upadłości	529
3.9.1.	Pojęcie podziału funduszów masy upadłości	529
3.9.2.	Plan podziału	529
3.10.	Zakończenie i umorzenie postępowania upadłościowego	529
3.10.1.	Zakończenie postępowania	529
3.10.2.	Umorzenie postępowania	530
 Rozdział V		
Spółdzielnie		531
1.	Zarys rozwoju prawa spółdzielczego w Polsce	533
2.	Ruch spółdzielczy na świecie	537
3.	Typy spółdzielni	541
4.	Działalność gospodarcza spółdzielni	545

5. Działalność społeczna i oświatowo-kulturalna spółdzielni	549
6. Związki spółdzielcze i Krajowa Rada Spółdzielcza	550

Rozdział VI

Prawo umów handlowych	552
1. Czynności prawne w obrocie gospodarczym (handlowym)	558
2. Umowa sprzedaży handlowej	564
2.1. Pojęcie sprzedaży jako czynności prawnej, strony umowy sprzedaży, sprzedaż handlowa, uregulowanie prawne sprzedaży	564
2.2. Obowiązki sprzedawcy i kupującego (przedmiot umowy sprzedaży), przedmiot sprzedaży, cena	567
2.3. Sprzedaż poza lokalem przedsiębiorcy i sprzedaż na odległość, sprzedaż bezpośrednia	585
3. Faktoring	605
3.1. Znaczenie umowy faktoringu	605
3.2. Istota faktoringu	606
3.3. Podmioty stosunku faktoringu	608
3.4. Przedmiot umowy faktoringu	609
3.5. Postać i forma umowy faktoringu	610
4. Forfaiting	611
4.1. Znaczenie umowy forfaitingu	611
4.2. Istota umowy forfaitingu	612
5. Umowa leasingu	613
5.1. Geneza, pojęcie i rodzaje leasingu	613
5.2. Prawa i obowiązki stron	617
6. Umowa franchisingu	618
6.1. Charakter prawny i funkcje umowy	618
6.2. Strony i przedmiot świadczenia	620
6.3. Prawa i obowiązki stron	621
6.4. Klauzule restrykcyjne	622
7. Umowa o prace badawczo-rozwojowe	625
7.1. Charakter prawny i funkcje umowy	625
7.2. Strony i przedmiot świadczenia	626
7.3. Prawa i obowiązki stron	627
8. Umowa kredytu	630
8.1. Pojęcie umowy kredytu jako czynności bankowej	630
8.2. Treść umowy kredytu	632
8.3. Rodzaje umów kredytowych	635
8.4. Umowy kredytowe denominowane/indeksowane do walut obcych	637
9. Umowa agencyjna	639
9.1. Uwagi wprowadzające	639
9.2. Charakter prawny umowy agencyjnej	640
9.3. Forma umowy agencyjnej	642

9.4.	Treść umowy agencyjnej	643
9.4.1.	Uwagi ogólne	643
9.4.2.	Obowiązki zlecającego	643
9.4.3.	Obowiązki agenta	644
9.5.	Wynagrodzenie agenta	645
9.5.1.	Uwagi ogólne	645
9.5.2.	Prowizja	645
9.5.3.	Prowizja <i>del credere</i>	647
9.5.4.	Świadczenie wyrównawcze	647
9.6.	Ograniczenie działalności agenta	648
9.7.	Przykład wykorzystania umowy agencyjnej na rynku usług bankowych, płatniczych i ubezpieczeniowych	649
9.8.	Zakończenie umowy agencyjnej	651
10.	Umowy powiernicze	652
10.1.	Umowy powiernicze w systemie prawa	652
10.2.	Typologia umów powierniczych	654
10.2.1.	Charakter prawny umów powierniczych	654
10.2.2.	Umowa przewłaszczenia na zabezpieczenie (przelewu na zabezpieczenie)	657
10.3.	Umowa zarządu powierniczego	660
11.	Ubezpieczenia gospodarcze	661
11.1.	Uwagi wstępne	661
11.2.	Rodzaje ubezpieczeń	663
11.3.	Strony stosunku ubezpieczenia	667
11.4.	Zawarcie i treść umowy ubezpieczenia	668
12.	Umowa przechowania	674
12.1.	Uwagi wprowadzające	674
12.2.	Charakter prawny umowy przechowania	675
12.3.	Forma umowy przechowania	676
12.4.	Treść umowy przechowania	676
12.4.1.	Uwagi ogólne	676
12.4.2.	Obowiązki i prawa przechowawcy	677
12.4.3.	Obowiązki składającego	678
12.5.	Odpowiedzialność przechowawcy	679
12.6.	Depozyt nieprawidłowy	679
12.7.	Szczególne formy przechowania	680
13.	Umowa składu	681
13.1.	Uwagi ogólne	681
13.2.	Charakter prawny umowy składu	682
13.3.	Forma umowy składu	683
13.4.	Czas trwania umowy składu	684

13.5. Treść umowy składu	684
13.5.1. Obowiązki i prawa przedsiębiorcy składowego	684
13.5.2. Obowiązki i prawa składającego	686
13.6. Szczególne uprawnienia stron umowy składu	687
13.7. Odpowiedzialność przedsiębiorcy składowego	687
13.8. Zakończenie umowy składu	688
13.9. Roszczenia wynikające z umowy składu	689

Rozdział VII

Papiery wartościowe i instrumenty finansowe	690
1. Papiery wartościowe	690
1.1. Pojęcie i funkcje papierów wartościowych	690
1.1.1. Definicja papierów wartościowych	690
1.1.2. Rodzaje papierów wartościowych	692
1.1.3. Funkcje papierów wartościowych	692
1.2. Weksel	693
1.2.1. Istota weksla	693
1.2.2. Funkcje weksla	695
1.2.3. Rozporządzenie wekslem jako papierem wartościowym	695
1.2.4. Egzekucja praw z weksla	696
1.3. Czeki	698
1.3.1. Istota czeku	698
1.3.2. Rodzaje czeków	699
1.4. Obligacje	699
1.4.1. Obligacje – pojęcie i ogólna charakterystyka	699
1.4.2. Rodzaje obligacji	701
1.4.3. Emisja i rozporządzanie obligacją	702
1.5. Akcje	702
1.5.1. Akcje jako papier wartościowy	702
1.5.2. Rozporządzanie akcją	704
1.6. Inne papiery wartościowe	705
1.6.1. Wprowadzenie	705
1.6.2. Bankowe papiery wartościowe	705
1.6.3. Konosament	706
2. Instrumenty finansowe	707
2.1. Pojęcie instrumentów finansowych	707
2.2. Pojęcie instrumentów pochodnych	708
2.3. Wybrane instrumenty pochodne	709
2.3.1. Wprowadzenie	709
2.3.2. Kontrakty terminowe	710
2.3.3. Opcje	710
2.3.4. Swapy	712

2.4. Prawo giełdowe	713
2.4.1. Wprowadzenie do prawa giełdowego	713
2.4.2. Działalność rynku regulowanego	713
2.4.3. Podmioty będące uczestnikami ruchu giełdowego	715
2.4.4. Nadzór nad rynkiem kapitałowym	716

Rozdział VIII

Prawo własności przemysłowej	718
1. Prawo własności przemysłowej – zagadnienia ogólne	719
2. Źródła prawa własności przemysłowej	721
2.1. Prawo międzynarodowe	721
2.2. Prawo polskie	722
3. Prawo z patentu na wynalazek	723
3.1. Wynalazek jako przedmiot ochrony patentowej	723
3.2. Uzyskanie patentu	726
4. Treść, charakter prawny i zakres ochrony patentowej	728
5. Ochrona przed naruszeniami	734
6. Ustanie ochrony	735
7. Prawo ochronne na wzór użytkowy	737
7.1. Wzór użytkowy jako przedmiot ochrony	737
7.2. Treść i zakres prawa ochronnego na wzór użytkowy	738
8. Prawo z rejestracji wzoru przemysłowego	739
8.1. Wzór przemysłowy jako przedmiot ochrony	739
8.2. Treść i zakres prawa ochronnego na wzór użytkowy	742
9. Prawo ochronne na znak towarowy	745
9.1. Przedmiot ochrony – znak towarowy	745
9.2. Uzyskanie prawa – przeszkody bezwzględne	748
9.3. Uzyskanie prawa – przeszkody względne	753
9.4. Treść i zakres prawa ochronnego	754
9.5. Kategorie normatywne znaków	757
9.6. Ochrona przed naruszeniami	758
9.7. Ustanie ochrony	760
10. Prawo z rejestracji oznaczenia geograficznego	762
10.1. Przedmiot ochrony	762
10.2. Treść prawa z rejestracji	763

Rozdział IX

Pozasądowe metody rozwiązywania sporów gospodarczych	765
1. Wprowadzenie do problematyki pozasądowych metod rozwiązywania sporów gospodarczych	766
2. Arbitraż handlowy	768
2.1. Uwagi ogólne	768
2.2. Pojęcie arbitrażu i jego rodzaje	769

2.3. Regulacje prawne arbitrażu	771
2.3.1. Regulacje krajowe	771
2.3.2. Regulacje międzynarodowe	771
2.3.3. Regulacje <i>soft law</i> na przykładzie ustawy modelowej UNCITRAL	772
2.3.4. Regulaminy sądów arbitrażowych	773
2.4. Arbitrzy	774
2.5. Umowa arbitrażowa (zapis na sąd polubowny)	777
2.6. Postępowanie przed sądem arbitrażowym	780
2.7. Wyrok sądu arbitrażowego	782
2.8. Skarga o uchylene wyroku arbitrażowego	783
2.9. Uznanie i stwierdzenie wykonalności wyroku sądu arbitrażowego	786
3. Mediacja	788
3.1. Uwagi ogólne	788
3.2. Cele i funkcje mediacji	789
3.3. Regulacje prawne mediacji – mediacja umowna i sądowa	790
3.4. Mediator, zasada poufności i bezstronności	791
3.5. Postępowanie i ugoda	792
3.6. Wpływ mediacji na bieg przedawnienia	793
4. Inne ADR w sprawach gospodarczych	794
4.1. Wprowadzenie	794
4.2. Miniproces (<i>mini-trial, executive tribunal</i>)	794
4.3. Opinia eksperta (<i>Fact-Finding</i>)	794
4.4. Med-Arb (<i>Mediation-Arbitration</i>) i Arb-Med (<i>Arbitration-Mediation</i>) ...	795
4.5. Arbitraż z ograniczeniem ryzyka (<i>High-Low Arbitration</i>)	795
4.6. Mediacja i arbitraż ostatniej oferty (<i>Mediation and Last Offer Arbitration – MEDALOA, Baseball Arbitration</i>)	795
4.7. ODR (<i>Online Dispute Resolution</i>)	796

Rozdział X

Regulacje prawa handlowego państw obcych	797
1. Wprowadzenie	798
2. Systemy prawa handlowego	798
2.1. Uwagi wprowadzające	798
2.2. Uwagi ogólne	799
2.3. Prawo handlowe w systemach prawa stanowionego i <i>common law</i>	800
2.4. Dualistyczne systemy prawa prywatnego	800
2.5. Monistyczne systemy prawa prywatnego	801
3. Regulacje prawa handlowego we Francji	801
3.1. Uwagi ogólne	801
3.2. Ustrój prawny przedsiębiorców	803
3.3. Spółki handlowe	804
3.3.1. Uwagi ogólne	804

3.3.2.	<i>Sociétés de personnes</i>	804
3.3.2.1.	Wprowadzenie	804
3.3.2.2.	<i>Sociétés en nom collectif</i>	805
3.3.2.3.	<i>Sociétés en commandite simple</i>	805
3.3.2.4.	<i>Sociétés en participation</i>	805
3.3.3.	<i>Sociétés par actions</i>	805
3.3.3.1.	Uwagi ogólne	805
3.3.3.2.	<i>Sociétés anonymes</i>	806
3.3.3.3.	<i>Sociétés par actions simplifiées</i>	807
3.3.3.4.	<i>Sociétés en commandite par actions</i>	808
3.3.3.5.	<i>Sociétés européennes</i>	808
3.3.4.	<i>Sociétés à responsabilité limitée</i>	809
3.3.4.1.	Uwagi ogólne	809
3.3.4.2.	<i>Sociétés à responsabilité limitée traditionnelle</i>	809
3.3.4.3.	<i>Entreprise unipersonnelle à responsabilité limitée</i>	810
3.4.	Umowy handlowe	811
3.4.1.	Uwagi ogólne	811
3.4.2.	<i>La vente commerciale</i>	811
3.4.3.	<i>Les contrats d'intermédiaires du commerce</i>	812
3.4.4.	<i>Les contrats du commerce électronique</i>	813
3.5.	Pozostałe regulacje prawa handlowego	814
4.	Regulacje prawa handlowego w Niemczech	814
4.1.	Uwagi ogólne	814
4.2.	Ustrój prawny przedsiębiorców	815
4.3.	Spółki handlowe	816
4.3.1.	Wprowadzenie	816
4.3.2.	<i>Gesellschaft des bürgerlichen rechts</i>	816
4.3.3.	<i>Offene handelsgesellschaft</i>	817
4.3.4.	<i>Kommanditgesellschaft</i>	818
4.3.5.	<i>Stille gesellschaft</i>	818
4.3.6.	<i>Partnerschaftsgesellschaft</i>	819
4.3.7.	<i>Gesellschaft mit beschränkter haftung</i>	820
4.3.8.	<i>Aktiengesellschaft</i>	821
4.3.9.	<i>Europäische Gesellschaft</i>	822
4.4.	Umowy handlowe	822
4.4.1.	Wprowadzenie	822
4.4.2.	Sprzedaż handlowa (<i>Handelskauf</i>)	823
4.4.3.	Umowy pośrednictwa handlowego	823
4.4.4.	Pozostałe umowy handlowe	824
4.5.	Pozostałe regulacje prawa handlowego	824
5.	Regulacje prawa handlowego w państwach anglosaskich	825
5.1.	Uwagi ogólne	825
5.2.	Ustrój prawny przedsiębiorcy w krajach anglosaskich	826

5.3. Spółki handlowe w prawie brytyjskim	826
5.3.1. Wprowadzenie	826
5.3.2. <i>General partnership</i>	827
5.3.3. <i>Limited partnership</i>	828
5.3.4. <i>Limited liability partnership</i>	829
5.3.5. <i>Companies</i>	831
5.3.6. Pozostałe regulacje prawa handlowego w Wielkiej Brytanii	834
5.4. Spółki handlowe w prawie amerykańskim	834
5.4.1. Wprowadzenie	834
5.4.2. <i>General partnership</i>	835
5.4.3. <i>Limited partnership</i>	836
5.4.4. <i>Limited liability partnership</i>	838
5.4.5. <i>Companies</i>	840
5.4.6. Pozostałe regulacje prawa handlowego w USA	843
5.5. Umowy handlowe w prawie anglosaskim	844
Skorowidz	847
O autorach	861

WSTĘP

Niniejsza książka jest obszernym podręcznikiem akademickim, który w pogłębiony sposób prezentuje całość problematyki z zakresu prawa handlowego.

Obejmuje dziesięć rozdziałów o różnej objętości i znaczeniu dla procesu nauczania prawa handlowego. Książka poza prezentacją fundamentalnej tematyki, takiej jak: zagadnienia ogólne prawa handlowego (rozdział I), ustrój prawny przedsiębiorców (rozdział II), prawo spółek (rozdział III), prawo umów handlowych (rozdział VI) oraz prawo papierów wartościowych i instrumentów finansowych (rozdział VII), omawia również zagadnienia specjalistyczne, takie jak: prawo restrukturyzacyjne i prawo upadłościowe (rozdział IV), prawo własności przemysłowej (rozdział VIII) i prawo spółdzielcze (rozdział V). Jako jeden z niewielu polskich podręczników przedstawia szczegółowo pozasądowe metody rozwiązywania sporów gospodarczych (rozdział IX). Ponadto jako jedyny w Polsce podręcznik obejmuje zagadnienia dotyczące prawa handlowego państw obcych (rozdział X).

Niniejszą publikację przygotowano przede wszystkim z myślą o studentach jednolitych studiów prawniczych, którzy przygotowują się do zaliczeń i egzaminów z przedmiotu prawo handlowe oraz przedmiotów specjalizacyjnych z zakresu prawa handlowego. Może być ona również przydatna dla studentów przygotowujących prace magisterskie oraz stanowić materiał do wstępnych analiz naukowych, a także być z powodzeniem wykorzystywana przez studentów innych kierunków studiów z dziedziny nauk społecznych i ekonomicznych. Zawarte w książce analizy będą również pomocne dla praktyków wykonujących zawody prawnicze oraz inne zawody związane z funkcjonowaniem obrotu gospodarczego.

Prezentuje ona w sposób przystępny zarówno podstawowe, jak i najbardziej skomplikowane problemy z zakresu prawa handlowego. Na początku każdego rozdziału wskazano rozbudowaną literaturę przedmiotu, a w treści rozdziałów zawarto liczne odesłania do poglądów doktryny. Uzupełnieniem opracowania powinny być komentarze ustawowe, m.in. do Kodeksu cywilnego i Kodeksu spółek handlowych, oraz

monografie i opracowania systemowe, takie jak *System Prawa Prywatnego* i *System Prawa Handlowego*.

Podręcznik jest opracowaniem zbiorowym kilkunastu Autorów, którzy są profesorami i adiunktami wielu polskich uczelni prawniczych oraz uznanymi praktykami wykonującymi zawody adwokata, notariusza, radcy prawnego i sędziego.

Publikacja uwzględnia stan prawny na dzień 1.03.2023 r.

W imieniu zespołu autorskiego redaktor naukowy
Piotr Nazaruk

Warszawa, 3.03.2023 r.

PREFACE

This publication is a comprehensive academic textbook that discusses extensively the whole range of issues in the field of commercial law.

It is composed of ten chapters of varying volume and relevance to the commercial law teaching process. In addition to presenting fundamental topics, such as: general commercial law (Chapter I), entrepreneurs' legal system (Chapter II), company law (Chapter III), commercial contract law (Chapter VI), and securities and financial instruments law (Chapter VII), the book also reviews specialised issues like restructuring and insolvency law (Chapter IV), industrial property law (Chapter VIII) and cooperative law (Chapter V). It is one of the few Polish textbooks to present in detail alternative dispute resolution in commercial matters (Chapter IX). Moreover, it is the only textbook in Poland to cover issues regarding the commercial law of other countries (Chapter X).

This publication has been prepared primarily for students of a Master's in legal studies programme who prepare for courses and examinations in commercial law and specialisation subjects in this field. It can be useful for students writing their Master's theses, provides material for preliminary scientific analyses, and may be of use to students of social and economic sciences. The studies featured in the book will also be helpful to the practitioners of legal professions and other professions which involve business transactions.

It presents both the basic and most complex problems of commercial law in an accessible manner. Extensive literature on the subject is provided at the beginning of each chapter, and numerous references to views and commentaries of legal scholars are included in the body of the chapters. The study should be supplemented with commentaries, e.g. on the Civil Code and the Commercial Companies Code, as well as monographs and system studies, such as *System Prawa Prywatnego* [*Private Law System*] and *System Prawa Handlowego* [*Commercial Law System*].

The handbook is a collective work of over a dozen authors who are professors and assistant professors at many Polish university law schools and recognised practitioners: advocates, notaries, attorneys-at-law and judges.

The book reflects the legal status as of 1 March 2023.

On behalf of the Authors,
Piotr Nazaruk
Scientific Editor

Warsaw, 3 March 2023

Rozdział I

ZAGADNIENIA OGÓLNE PRAWA HANDLOWEGO

A. Całus, *Miejsce instytucji prawa handlowego w procesie komercjalizacji prawa cywilnego. Uwagi w związku z pracami nad nowym kodeksem cywilnym* [w:] *Instytucje prawa handlowego w przyszłym kodeksie cywilnym*, red. T. Mróz, M. Stec, Warszawa 2012; A. Całus, *Przewodnik po źródłach i podstawowych instytucjach prawa prywatnego (handlowego) w systemach prawnych Europy kontynentalnej, Wlk. Brytanii i USA*, Warszawa 1992; J. Frąckowiak, *Częsta nowelizacja ustaw i jej wpływ na jakość stanowionego prawa (na przykładzie prawa gospodarczego prywatnego)*, „Przegląd Legislacyjny” 1997/3; J. Frąckowiak, *Ustawodawstwo dotyczące przedsiębiorców pod rządami zasady jedności prawa cywilnego*, PPH 2000/11; W.J. Katner, *Rozważania nad treścią prawa gospodarczego i handlowego w Polsce* [w:] *Studia z prawa gospodarczego prywatnego. Księga pamiątkowa ku czci Profesora Ireneusza Weissa*, Kraków 2003; A. Kidyba, *Prawo handlowe*, Warszawa 2021; A. Koch, J. Napierała, *Prawo handlowe. Spółki handlowe. Umowy gospodarcze*, Kraków 2002; K. Kruczałak, *Prawo handlowe. Zarys wykładu*, Warszawa 2008; J. Lic, *Zwyczaj handlowe w orzecznictwie sądowym* [w:] *Prawo handlowe XXI wieku. Czas stabilizacji, ewolucji czy rewolucji. Księga jubileuszowa Profesora Józefa Okolskiego*, red. M. Modrzejewska, Warszawa 2010; A. Mączyński, K. Zawada, *Zamierzona nowelizacja kodeksu cywilnego*, KPP 1995/3; P. Nazaruk, *Kodeks cywilny w systemie prawa prywatnego* [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. J. Ciszewski, P. Nazaruk, Warszawa 2019; J. Okolski, *Koncepcja prawa handlowego w świetle zmian w prawie cywilnym*, PPH 1997/10; J. Okolski, W. Opalski, *Znaczenie prawa handlowego w świetle koncepcji jedności prawa cywilnego*, PPH 1992/11; *Polskie prawo handlowe*, red. J. Ciszewski, Warszawa 2015; *Prawo gospodarcze i handlowe*, red. W.J. Katner, Warszawa 2020; *Prawo gospodarcze prywatne*, red. M. Stec, T. Mróz, Warszawa 2018; *Prawo handlowe*, red. K. Bilewska, A. Chłopecki, Warszawa 2020; *Prawo handlowe*, red. J. Okolski, M. Modrzejewska, Warszawa 2012; *Prawo handlowe dla ekonomistów*, red. B. Gnela, Warszawa 2019; Z. Radwański, *Koncepcja kodyfikacji prawa cywilnego. Księga pamiątkowa. Kongres Notariuszy RP*, Warszawa 1993; S. Sołtyński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks spółek handlowych*, t. 1, *Przepisy ogólne. Spółki osobowe. Komentarz do art. 1–150*, Warszawa 2012; P. Stec, *Kodeks cywilny – między dekodyfikacją a rekodyfikacją* [w:] *50 lat kodeksu cywilnego. Perspektywy rekodyfikacji*, red. P. Stec, M. Załucki, Warszawa 2015; *System Prawa Handlowego*, t. 1, *Prawo handlowe – część ogólna*, red. S. Włodyka, Warszawa 2009; *System Prawa Prywatnego*, t. 1, *Prawo cywilne – część ogólna*, red. M. Safjan, Warszawa 2012; D. Szostek, *Quo vadis? Pięćdziesiąt lat kodeksu cywilnego* [w:] *50 lat kodeksu cywil-*

nego. *Perspektywy rekodyfikacji*, red. P. Stec, M. Załucki, Warszawa 2015; A.W. Wiśniewski, *Stan prywatnego prawa gospodarczego a optymalna wizja kodeksu cywilnego – zagadnienia podmiotowe*, PPH 2008/6; *Zasady ogólne prawa wspólnotowego*, red. C. Mik, Toruń 2007; C. Żuławska, *Zasady prawa gospodarczego prywatnego*, Warszawa 2007.

1. Pojęcie prawa handlowego

- 1 Najogólniej rzecz ujmując, **prawo handlowe – zwane zamiennie prawem gospodarczym prywatnym – to tradycyjny zespół norm prawa prywatnego, który dotyczy ustroju prawnego przedsiębiorców i stosunków prawnych związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej.**

W doktrynie sformułowano wiele różnych definicji prawa handlowego, których treści mieszczą się we wskazanym powyżej zakresie. Poniżej przedstawiono (w kolejności alfabetycznej) definicje prawa handlowego sformułowane przez autorów polskich podręczników i opracowań systemowych z zakresu prawa handlowego.

Według K. Bilewskiej i A. Chłopeckiego prawo handlowe nie jest jednorodną dyscypliną, lecz zespołem różnych norm, które odnoszą się do przedsiębiorców. Określa je kompleks różnorodnych norm, które łączy w zasadzie aspekt podmiotowy – związek z działalnością przedsiębiorców¹. Z kolei J. Ciszewski wskazuje, iż prawo handlowe należy określić jako prawo cywilne stosunków gospodarczych. Określa je jako dyscyplinę badawczą i dydaktyczną prawa cywilnego, która wyróżnia się profesjonalizmem działalności². A. Doliwa prawo handlowe określa jako prawo gospodarcze prywatne, które definiuje zespół norm prawnych regulujących za pomocą metody cywilnoprawnej stosunki społeczne polegające na aktach wymiany dóbr i świadczenia usług, które to akty dokonywane są przez przedsiębiorców lub między przedsiębiorcami³. B. Gnela klasyfikuje prawo handlowe w wąskim i szerokim znaczeniu. Prawo handlowe w szerokim znaczeniu jest zespołem norm należących do prawa cywilnego, regulujących status prawny przedsiębiorców oraz czynności handlowe, w których co najmniej jedną stroną jest przedsiębiorca. Prawo handlowe w znaczeniu wąskim to przepisy cywilnoprawne dotyczące statusu prawnego przedsiębiorców i zachodzących między nimi stosunków prywatnoprawnych, wynikających w szczególności z umów obustronnie profesjonalnych⁴.

- 2 Z kolei W. Katner silnie eksponuje określenie „prawo gospodarcze i handlowe”, które definiuje jako dział prawa cywilnego dotyczący powstania,

¹ K. Bilewska [w:] *Prawo handlowe*, red. K. Bilewska, A. Chłopecki, Warszawa 2020, s. 1.

² J. Ciszewski [w:] *Polskie prawo handlowe*, red. J. Ciszewski, Warszawa 2015, s. 27.

³ A. Doliwa [w:] *Prawo gospodarcze prywatne*, red. M. Stec, T. Mróz, Warszawa 2018, s. 6.

⁴ B. Gnela [w:] *Prawo handlowe dla ekonomistów*, red. B. Gnela, Warszawa 2019, s. 17.

funkcjonowania i ustania przedsiębiorców oraz wykonywania przez nich czynności i działań prawnych w obrocie gospodarczym. Określenie to dotyczy zwłaszcza spółek handlowych i innych przedsiębiorców, włącznie z ich upadłością, oraz umów w działalności gospodarczej, w tym w prawie papierów wartościowych i instrumentów finansowych oraz w prawie własności przemysłowej i ochrony konkurencji⁵. Natomiast A. Kidyba prawo handlowe definiuje jako prawo regulujące organizację przedsiębiorców i dokonywanych między nimi czynności handlowych (prawo handlowe *sensu stricto*). Jednocześnie wskazuje prawo handlowe *sensu largo*, które tworzą wyspecjalizowane dyscypliny prawa handlowego⁶. Z kolei według K. Kruczalaka prawo handlowe jest zespołem norm z natury rzeczy należących przede wszystkim do dziedziny prawa cywilnego (prywatnego)⁷. Z. Radwański i M. Safjan, charakteryzując prawo handlowe, wskazują, iż podejście badawcze nie może ograniczać się do instytucji prywatnoprawnych i powinno obejmować kompleksowo najważniejsze instytucje obrotu gospodarczego, także i te, które są wręcz przynależne do prawa publicznego albo znajdują się na styku obu podsystemów⁸. Według J. Okolskiego i D. Opalskiej celowe jest operowanie pojęciem prawa handlowego, pomimo że nie jest ono oderwane od prawa cywilnego. Wskazują tu na istnienie istotnych różnic pomiędzy podmiotami profesjonalnymi a innymi uczestnikami życia gospodarczego (system subiektywny) bądź specyfiki tzw. czynności handlowych (system obiektywny)⁹.

Z kolei S. Włodyka utożsamia prawo handlowe z prawem gospodarczym prywatnym, którym jest zespół norm prawa prywatnego regulujących organizację (ustrój prawny) przedsiębiorców i ich przedsiębiorstw oraz ich działalność prowadzoną w związku z działalnością gospodarczą przedsiębiorstwa¹⁰.

Prawo handlowe swoim zakresem obejmuje:

- 1) przepisy odnoszące się do organizacji (ustroju prawnego) przedsiębiorców i ich przedsiębiorstw;
- 2) działalność rzeczonych przedsiębiorców wykonywaną w związku z działalnością gospodarczą ich przedsiębiorstwa. Do tej grupy zaliczyć należy także tzw. czynności handlowe – czynności prawne dokonywane w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą¹¹.

⁵ W.J. Katner [w:] *Prawo gospodarcze i handlowe*, red. W.J. Katner, Warszawa 2020, s. 47.

⁶ A. Kidyba, *Prawo handlowe*, Warszawa 2021, s. 2.

⁷ K. Kruczalak, *Prawo handlowe. Zarys wykładu*, Warszawa 2008, s. 25.

⁸ Z. Radwański, M. Safjan [w:] *System Prawa Prywatnego*, t. 1, *Prawo cywilne – część ogólna*, red. M. Safjan, Warszawa 2012, s. 61.

⁹ J. Okolski, D. Opalska [w:] *Prawo handlowe*, red. J. Okolski, M. Modrzejewska, Warszawa 2012, s. 40.

¹⁰ S. Włodyka [w:] *System Prawa Handlowego*, t. 1, *Prawo handlowe – część ogólna*, red. S. Włodyka, Warszawa 2009, s. 41–42.

¹¹ S. Włodyka [w:] *System Prawa Handlowego*, t. 1, red. S. Włodyka, s. 41.

Opierając się na powyższych kryteriach, możemy wyróżnić dwie kategorie prawa handlowego:

- 1) kategorię prawa handlowego podmiotowego (przedsiębiorca) oraz
- 2) kategorię prawa handlowego przedmiotowego (czynności handlowe)¹².

Wyróżnienie pierwszej z tych grup wywoływało niegdyś pewne dyskusje, jednak obecnie – ze względu na fakt, iż ustawodawca posługuje się definicją przedsiębiorcy, kwestia ta wydaje się oczywista. W okresie międzywojennym posługiwano się pojęciem kupca, w okresie PRL – pojęciami jednostki gospodarki uspołecznionej i nieuspołecznionej, a w ustawie z 23.12.1988 r. o działalności gospodarczej – pojęciem podmiotu gospodarczego. Tak pojmowane prawo handlowe w centrum zainteresowania sytuuje właśnie przedsiębiorcę. W rezultacie przedmiotem prawa handlowego jest grupa przepisów lub norm, wpływających na sytuację prawną przedsiębiorcy (oraz czynności z jego udziałem) i przedsiębiorstwa. Wynika to z konstrukcji systemu prawnego w Polsce, który do przedsiębiorcy kieruje normy¹³.

- 5 Wobec powyższego najważniejszą dla prawa handlowego definicją jest aktualnie **definicja przedsiębiorcy**, określona w art. 43¹ k.c. Zgodnie z tym przepisem przedsiębiorca to osoba fizyczna, osoba prawna oraz jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, prowadząca we własnym imieniu działalność gospodarczą lub zawodową. W polskim systemie prawnym funkcjonują również inne definicje przedsiębiorcy¹⁴. Można tutaj wymienić chociażby art. 4 ust. 1 p.p., art. 3 ust. 1 pkt 3 p.w.p. czy art. 2 u.z.n.k.¹⁵ Kwestia ta zostanie szerzej omówiona w dalszej części niniejszego opracowania.

Prawo handlowe jest bardzo różnorodną dyscypliną, obejmującą swoim zakresem normy różnego rodzaju. Wspólnym mianownikiem tych norm jest tożsamość podmiotowa – związek z działalnością przedsiębiorców. W tej grupie wyróżnić należy przepisy odnoszące się do ustroju przedsiębiorców (np. przepisy dotyczące prokury lub firmy) oraz czynności podejmowanych przez przedsiębiorców, a ponadto reguły wspólnego uczestnictwa w obrocie¹⁶.

- 6 **Czynności handlowe** w prawie handlowym należy rozumieć jako czynności prawne przedsiębiorcy, podejmowane przez niego w zakresie wykonywanej działalności gospodarczej. W tym miejscu warto odnieść się do definicji czynności handlowych, która określona była w art. 498 § 1 k.h. Stosownie do tego przepisu czynnościami handlowymi były czynności prawne dokonywane przez kupca w związku z prowadzeniem przez niego przedsiębiorstwa. Unormowanie zawarte w art. 498 § 2 k.h.

¹² Zob. J. Ciszewski [w:] *Polskie...*, red. J. Ciszewski, s. 25.

¹³ A. Kidyba, *Prawo...*, s. 4.

¹⁴ A. Kidyba, *Prawo...*, s. 4.

¹⁵ W.J. Katner [w:] *Prawo...*, red. W.J. Katner, s. 30–31.

¹⁶ K. Bilewska [w:] *Prawo...*, red. K. Bilewska, A. Chłopecki, s. 1.

wprowadzało z kolei domniemanie prawne, zgodnie z którym każda czynność prawna kupca była uznawana za czynność handlową. Do uznania danej czynności prawnej za czynność handlową konieczne było zatem jedynie wykazanie, iż czynności dokonał podmiot, który można było uznać za kupca¹⁷.

Powyższe rozważania prowadzą do wniosku, iż można wymienić następujące cechy pojęcia prawa handlowego (prawa gospodarczego prywatnego):

- 1) jest to zbiór norm prawnych o charakterze prywatnoprawnym;
- 2) adresatem norm prawnych są przedsiębiorcy;
- 3) przedmiotem prawa handlowego są unormowania odnoszące się do przedsiębiorców:
 - a) organizacji przedsiębiorców,
 - b) czynności podejmowanych przez przedsiębiorców – zarówno jednostronnych, jak i wielostronnych¹⁸.

Zupełnie odmienną dyscypliną od prawa handlowego (prawa gospodarczego prywatnego) jest publiczne prawo gospodarcze, które należy do prawa publicznego. Normy prawa publicznego cechuje to, że odnoszą się do interesu publicznego. Ponadto prawo publiczne posługuje się metodą administracyjnoprawną, polegającą na zasadzie władztwa i podporządkowania do kształtowania przez państwo stosunków gospodarczych – w przeciwieństwie do prawa prywatnego, które oparte jest na metodzie cywilistycznej, polegającej na zrównaniu pozycji stron stosunku prawnego pod względem prawnym. Niekiedy jednak ustawy, których przedmiot regulacji odpowiada definicji prawa handlowego (prawa gospodarczego prywatnego), zawierają również poszczególne normy prawa publicznego (np. przepisy dotyczące ochrony konkurencji)¹⁹. Kontrowersje wzbudza możliwość zaliczenia do publicznego prawa gospodarczego stosunków przedsiębiorców z państwem. Wydaje się, że mimo wszystko nie ma do tego podstaw. Oczywiście nie można podważać relacji między państwem a uczestnikami obrotu, ale w erze wolnego rynku powinno to mieć jedynie charakter uzupełniający²⁰.

Kolejnym – po kryterium interesów (publicznych lub prywatnych) oraz kryterium metody regulacji – elementem pozwalającym na odróżnienie prawa gospodarczego prywatnego od publicznego jest kwestia stron stosunku prawnego. W tym zakresie konieczne jest ustalenie, czy wśród stron znajduje się organ państwowy. Prawo handlowe (prawo gospodarcze prywatne) co do zasady nie obejmuje swoim zakresem stosunków, których jedną ze stron jest organ publiczny²¹.

¹⁷ Zob. J. Ciszewski [w:] *Polskie...*, red. J. Ciszewski, s. 25.

¹⁸ S. Włodyka [w:] *System Prawa Handlowego*, t. 1, red. S. Włodyka, s. 41.

¹⁹ K. Bilewska [w:] *Prawo...*, red. K. Bilewska, A. Chłopecki, s. 1–2.

²⁰ Zob. A. Kidyba, *Prawo...*, s. 5.

²¹ K. Bilewska [w:] *Prawo...*, red. K. Bilewska, A. Chłopecki, s. 1–2.

Podręcznik w przystępny sposób prezentuje całość problematyki z zakresu prawa handlowego. Poza przedstawieniem fundamentalnej tematyki, takiej jak: zagadnienia ogólne prawa handlowego, ustroj prawny przedsiębiorców, prawo spółek, prawo umów handlowych oraz prawo papierów wartościowych i instrumentów finansowych, autorzy omawiają zagadnienia specjalistyczne: prawo restrukturyzacyjne i upadłościowe, prawo własności przemysłowej i prawo spółdzielcze. Na początku każdego rozdziału wskazano rozbudowaną literaturę przedmiotu, a w treści – liczne odesłania do poglądów doktryny i orzecznictwa.

W podręczniku omówiono również pozasądowe metody rozwiązywania sporów gospodarczych, zagadnienia z zakresu prawa handlowego państw obcych oraz spółek specjalnych wskazanych w art. 611 k.s.h.

Książka jest opracowaniem zbiorowym kilkunastu autorów: profesorów i adiunktów wielu polskich uczelni prawnych oraz uznanych praktyków wykonujących zawody adwokata, notariusza, radcy prawnego i sędziego.

Publikacja jest przeznaczona przede wszystkim dla studentów jednolitych studiów prawnych, którzy przygotowują się do zaliczeń i egzaminów z przedmiotu prawo handlowe oraz przedmiotów specjalizacyjnych z dziedziny prawa handlowego. Może być z powodzeniem wykorzystywana także przez studentów innych kierunków z zakresu nauk społecznych i ekonomicznych. Zaprezentowane analizy będą ponadto przydatne dla praktyków wykonujących zawody prawnicze oraz inne zawody związane z funkcjonowaniem obrotu gospodarczego.

Piotr Nazaruk – doktor nauk prawnych; profesor Europejskiej Wyższej Szkoły Prawa i Administracji w Warszawie i kierownik Zakładu Prawa Handlowego w Katedrze Prawa Prywatnego tej uczelni; radca prawny prowadzący własną kancelarię w Warszawie; arbiter i mediator; w praktyce prawniczej i działalności naukowo-dydaktycznej specjalizuje się w prawie cywilnym, handlowym i bankowym; autor publikacji dotyczących zagadnień ogólnych prawa cywilnego, kontraktów i umów kredytowych, spółek kapitałowych, papierów wartościowych i arbitrażu handlowego.

LEXOTEKA
więcej niż podręcznik

Poszukaj pozostałych podręczników
dostępnych online

www.lexoteka.pl

Kup e-book i czytaj
w aplikacji Smarteca

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA: 801 04 45 45

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL

CENA 89 ZŁ (W TYM 5% VAT)